Η κοίμησις της Αγίας Άννης: Ερμηνεία Αποστολικής περικοπής (Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 25 Ιουλίου, 2023

[Γαλ. 4, 22-27]

«Γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας (:. Σας κάνω την ερώτηση αυτή, διότι έχει γραφτεί στον νόμο ότι ο Αβραάμ απέκτησε δύο υιούς, ένα υιό από την δούλη Άγαρ και ένα υιό από την ελεύθερη Σάρα)». Πάλι στον Αβραάμ επιστρέφει, όχι για να πει τα ίδια, αλλά**επειδή ήταν μεγάλη η δόξα του πατριάρχη Αβραάμ στους Ιουδαίους, αποδεικνύει ότι από εκεί έλαβαν την αρχή τους τα σημεία και ότι τα παρόντα προτυπώθηκαν σε αυτόν.** Και πρώτον, αφού έδειξε ότι είναι υιοί του Αβραάμ, επειδή δεν ήσαν της ίδιας αξίας οι υιοί του πατριάρχη, αλλά ο ένας, ο Ισμαήλ, γεννήθηκε από τη δούλη Άγαρ, ενώ ο άλλος, ο Ισαάκ, γεννήθηκε από την ελεύθερη Σάρα, δείχνει λοιπόν ότι όχι μόνο υιοί του Αβραάμ ήταν αυτοί στους οποίους απευθυνόταν με την επιστολή του, αλλά και με τέτοιο τρόπο υιοί, όπως ο ελεύθερος και ο ευγενής. **Τόση είναι η δύναμη της πίστεως**.

*«ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας διὰ τῆς ἐπαγγελίας (: Ο ένας όμως υιός που γεννήθηκε από τη δούλη, γεννήθηκε με φυσικό τρόπο, σύμφωνα με τον νόμο της σάρκας, ο άλλος όμως υιός, που γεννήθηκε από την ελεύθερη, γεννήθηκε ως εκπλήρωση μιας υπόσχεσης που έδωσε ο Θεός στον Αβραάμ)».*Τι σημαίνει «***κατά σάρκα***»; Επειδή έλεγε ότι ***«η πίστη μάς συνδέει με τον Αβραάμ»*** και φαινόταν σε όσους άκουγαν ότι είναι απίθανο το να είναι, όπως λέγει, υιοί εκείνου όσοι δεν γεννήθηκαν από εκείνον, δείχνει ότι αυτό το παράδοξο έγινε με θεϊκή παρέμβαση και ευλογία· διότι ο Ισαάκ, ενώ δε γεννήθηκε κατά τον φυσικό νόμο, ούτε κατά τον νόμο του γάμου, ούτε από τη δύναμη της σάκας,**και υιός και γνήσιος ήταν**, αν και γεννήθηκε από νεκρά σώματα και νεκρή μήτρα**· διότι ούτε η σάρκα την κύηση, ούτε το σπέρμα τη γέννηση απεργάστηκαν, αφού ήταν νεκρή η μήτρα, και εξαιτίας της ηλικίας και εξαιτίας της φυσικής βλάβης** [: της στείρωσης]**· αλλά έπλασε αυτόν ο Λόγος του Θεού**. Στον δούλο όμως, τον Ισμαήλ, δεν έγινε έτσι, αλλά εκείνος γεννήθηκε σύμφωνα με τους νόμους της φύσεως και τη συνήθεια του γάμου. Αλλά**εκείνος ο οποίος δεν γεννήθηκε κατά τον φυσικό νόμο, ήταν πολυτιμότερος από αυτόν που**

γεννήθηκε κατά τον φυσικό νόμο.

«Ας μη σας θορυβεί λοιπόν το ότι δεν γεννηθήκατε κατά τον φυσικό νόμο· διότι περισσότερο συγγενείς του είστε εσείς, για το ότι δεν γεννηθήκατε κατά τον φυσικό νόμο. Επειδή, όχι μόνο δεν σας κάνει περισσότερο άξιους η φυσική γέννηση, αλλά και λιγότερο σας τιμά· διότι ***είναι πιο θαυμαστή και πιο πνευματική η μη φυσική γέννηση****· και είναι φανερό τούτο από όσους γεννήθηκαν, τους οποίους αναφέραμε»*. **Γεννήθηκε δηλαδή κατά τον φυσικό νόμο ο Ισμαήλ, αλλά ήταν δούλος και όχι μόνο αυτό, αλλά και διώχτηκε από την πατρική οικία· ο Ισαάκ όμως ο οποίος γεννήθηκε έπειτα από υπόσχεση του Θεού, ενώ ήταν και υιός και ελεύθερος, ήταν κύριος όλης της πατρικής κληρονομίας**. *«ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα (: Αυτά όμως έχουν αλληγορική έννοια. Δηλαδή είναι μεν γεγονότα ιστορικά, αλλά συγχρόνως προτύπωναν και προεικόνιζαν γεγονότα και αλήθειες της Καινής Διαθήκης)».* Καταχρηστικά ονόμασε το σημείο «*αλληγορία*». Εκείνο όμως το οποίο εννοεί, είναι το εξής: «*η μεν διήγηση της Γραφής είναι αυτή· δεν εννοεί όμως μόνο αυτό το οποίο φαίνεται, αλλά και μερικά άλλα ανακηρύσσει· για τον λόγο αυτό και ονομάστηκε αλληγορία*».

Και τι ανακήρυξε λοιπόν; Τίποτε άλλο, παρά όλα τα παρόντα· διότι «*αὗται γάρ εἰσι δύο διαθῆκαι (: Διότι οι δύο αυτές γυναίκες, η Άγαρ και η Σάρα, είναι* ***τύποι των δύο διαθηκών)»***, λέγει, «*μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἄγαρ (: η μεν μία διαθήκη είναι εκείνη, που δόθηκε από το όρος Σινά, η οποία γεννά τέκνα, για να βρίσκονται στη δουλεία, και η οποία προτυπώνεται από την Άγαρ)».* «*Αυτές*»· ποιες; Οι μητέρες εκείνων των παιδιών, η Σάρα και η Άγαρ. Τι είναι; **Δύο διαθήκες, δύο νόμοι**. Αλλά επειδή ήσαν ονόματα γυναικών στη διήγηση επέμεινε στην ονομασία του γένους, **δείχνοντας την αντιστοιχία και από τα ονόματα**. Πώς λοιπόν έδειξε την αντιστοιχία και από τα ονόματα; «*Τὸ γὰρ Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς (: Προτυπώνεται λοιπόν η διαθήκη εκείνη από την Άγαρ, διότι* ***το Σινά, που καλείται και Άγαρ, είναι όρος στην Αραβία, όπου κατοικούν οι απόγονοι της Άγαρ*** *[οι Αγαρηνοί].* ***Αντιστοιχεί επίσης και προτυπώνει την επίγειο Ιερουσαλήμ, στην οποία δόθηκε ο νόμος του Σινά****. Η επίγειος όμως Ιερουσαλήμ είναι δούλη μαζί με τους κατοίκους της, όπως δούλη ήταν η Άγαρ)»*, λέγει. ***Άγαρ*** **λεγόταν η δούλη· το δε όρος Σινά έτσι μεταφράζεται στην εντόπια γλώσσα τους**· Ώστε **όλοι όσοι γεννώνται από την Παλαιά Διαθήκη κατ ’ ανάγκη είναι δούλοι**. Διότι εκείνο το όρος όπου δόθηκε η Παλαιά Διαθήκη, το οποίο είναι ομώνυμο με τη δούλη, συμπεριλαμβάνει και την Ιερουσαλήμ. Διότι αυτό σημαίνει «*συστοιχεῖ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ*», δηλαδή ***γειτνιάζει, εφάπτεται.***

Τι λοιπόν εξάγεται από αυτό; Ότι όχι μόνο εκείνη ήταν δούλη και γεννούσε δούλους, αλλά και αυτή, δηλαδή η Παλαιά Διαθήκη, της οποίας προτύπωση είναι η δούλη.

Διότι και η Ιερουσαλήμ γειτνιάζει με το όρος το ομώνυμο προς τη δούλη · σε αυτό δε το όρος είχε δοθεί η διαθήκη με τις δέκα εντολές. Αλλά ποια είναι και της Σάρας η προτύπωση; «*ἡ δὲ ἄνω ἸΙερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν (: Η δε άνω επουράνια Ιερουσαλήμ, εκείνη που θριαμβεύει [: η θριαμβεύουσα Εκκλησία] στους ουρανούς και εκείνη που στρατεύεται μεν στη γη [: η στρατευομένη Εκκλησία], αλλά καταλήγει στους ουρανούς, είναι ελεύθερη)».* Άρα και όσοι γεννώνται από αυτήν δεν είναι δούλοι. **Της μεν κάτω Ιερουσαλήμ τύπος ήταν η Άγαρ, και είναι αυτό φανερό από το όρος το επονομαζόμενο έτσι· της δε άνω Ιερουσαλήμ τύπος είναι η Εκκλησία.** Δεν αρκείται όμως στις προτυπώσεις, αλλά προσθέτει και τον Ησαΐα, ο οποίος μαρτυρεί για όσα λέγονται. Διότι λέγοντας ότι η άνω Ιερουσαλήμ είναι μητέρα μας, και αφού έτσι ονόμασε την εκκλησία, παρουσιάζει τον προφήτη να δέχεται τα ίδια με αυτόν.

Διότι, λέγει: «*Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα (: Και είναι μητέρα όλων μας διότι έχει γραφτεί από τον Ησαΐα: ''Νιώσε ευφροσύνη, ω Εκκλησία, η οποία προτού έλθει ο Χριστός, και προτού να δοθεί το Άγιο Πνεύμα ήσουν στείρα και δε γεννούσες παιδιά. Βγάλε φωνή και βόησε από την πολλή χαρά, εσύ που δεν αισθανόσουν ωδίνες τοκετού· διότι τα τέκνα τα δικά σου, που ήσουν έρημη από άντρα και παιδιά, είναι περισσότερα παρά τα τέκνα της επιγείου Ιερουσαλήμ, η οποία γνώριζε τον αληθινό Θεό και σχετιζόταν με Αυτόν και παρουσιαζόταν έτσι ότι έχει άντρα'')»* [Ησ. 64, 1**]**. **Ποια λοιπόν είναι η στείρα και ποια αυτή που είχε εγκαταλειφτεί πριν από αυτό; Δεν είναι φανερό ότι πρόκειται για την εξ εθνών εκκλησία, η οποία είχε στερηθεί της γνώσεως του Θεού**; **Και ποια είναι εκείνη η οποία έχει τον άντρα; Δεν είναι φανερό ότι είναι η συναγωγή; Αλλά όμως υπερέβη αυτήν στην πολυτεκνία η στείρα. Διότι εκείνη μεν έχει ένα έθνος· τα τέκνα όμως της Εκκλησίας γέμισαν την Ελλάδα, τις βαρβαρικές χώρες, τη γη, τη θάλασσα, την οικουμένη ολόκληρη.**

Είδες πως έμπρακτα μεν η Σάρα, δια λόγων δε ο προφήτης, προφήτευσαν για εμάς τα μέλλοντα; Πρόσεχε επίσης. «*Στείρα*» την ονόμασε ο Ησαΐας και έδειξε αυτήν ότι έγινε πολύτεκνη. Αυτό ως προτύπωση συνέβη και στη Σάρα· διότι και αυτή, ενώ ήταν στείρα, **έγινε μητέρα πλήθους απογόνων**. Στον Παύλο όμως ούτε αυτά αρκούσαν, αλλά **εξετάζει και πώς η στείρα έγινε μητέρα, ώστε και από εδώ να προσκομίσει στην αλήθεια το σημείο**.

ΠΗΓΕΣ:

- https://greekdownloads3.files.wordpress.com/2014/08/in-epistulam-ad-galatas-commentarius.pdf
- Ιωάννου του Χρυσοστόμου Άπαντα τα έργα, *Υπόμνημα στην Προς Γαλάτας επιστολήν,* **ομιλία στο κεφάλαιο Δ΄**[*επιλεγμένα αποσπάσματα]*, Πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος ο Παλαμάς»(ΕΠΕ), εκδ. οίκος «Το Βυζάντιον», Θεσσαλονίκη 1979, τόμος 20, σελίδες 337-343 .
- Π. Τρεμπέλα, *Η Καινή Διαθήκη με σύντομη ερμηνεία* (απόδοση στην κοινή νεοελληνική), εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Ο Σωτήρ», έκδοση τέταρτη, Αθήνα 2014.
- *Η Καινή Διαθήκη, Κείμενον και ερμηνευτική απόδοσις υπό Ιωάννου Κολιτσάρα*, εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Η Ζωή», έκδοση τριακοστή τρίτη, Αθήνα 2009.
- *Η Παλαιά Διαθήκη κατά τους εβδομήκοντα*, Κείμενον και σύντομος απόδοσις του νοήματος υπό Ιωάννου Κολιτσάρα, εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Η Ζωή», έκδοση τέταρτη, Αθήνα 2005.
- http://users.sch.gr/aiasgr/Palaia_Diathikh/Biblia/Palaia_Diathikh.htm
- http://users.sch.gr/aiasgr/Kainh_Diathikh/Biblia/Kainh_Diathikh.htm
- Liddell & Scott, Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας(Επιτομή του Μεγάλου Λεξικού, εκδ. Πελεκάνος 2007),

http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddell-scott/index.html

(Επιμέλεια κειμένου: Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος)